

Sygnatura akt III AUz 90/17

POSTANOWIENIE

Dnia 30 maja 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Wiesława Stachowiak/spr./

Sędziowie: SSA Katarzyna Schönhof-Wilkans

SSA Małgorzata Woźniak-Zendran

Protokolant: st. sekr. sądowy Beata Tonak

po rozpoznaniu w dniu 30 maja 2017 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy (...) Sp. z o.o. siedzibą w P., M. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

o podleganie ubezpieczeniu społecznemu

na skutek zażalenia (...) Spółka z o.o. w P.

na zarządzenie Sądu Okręgowy w Poznaniu

z dnia 29 stycznia 2016 r. sygn. akt VIII U 569/15

postanawia:

uchylić zaskarżone zarządzenie, pozostawiając sądowi pierwszej instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

SSA Małgorzata Woźniak-Zendran	SSA Wiesława Stachowiak	SSA Katarzyna Schönhof-Wilkans
--------------------------------	-------------------------	--------------------------------

UZASADNIENIE

Zaskarżonym zarządzeniem z dnia 29 stycznia 2016 r. Przewodniczący VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Sądzie Okręgowym w Poznaniu zwrócił odwołanie (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w P. z dnia 29 grudnia 2014 r. nr (...).

W uzasadnieniu zarządzenia wskazano, że składająca za płatnika składek odwołanie - H. M. (1) prowadząca (...) Biuro Usług (...) z siedzibą w Ł. nie jest osobą uprawnioną do reprezentowania (...) sp. z o. o. z siedzibą w P. w postępowaniu przed sądem z odwołania tej spółki od decyzji z dnia 29 grudnia 2014r., ponieważ nie jest osobą pozostającą ze stroną w stałym stosunku zlecenia, gdy przedmiot sprawy wchodzi w zakres tego zlecenia, w myśl art. 87 § 1 k.p.c., co skutkowało zwrotem odwołania, zgodnie z art. 130 § 1 k.p.c.

Zażalenie na powyższe zarządzenie złożyła Spółka (...), wnosząc o przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do rozpoznania wraz z innymi toczącymi się już sprawami, w których w imieniu odwołującej się spółki występowała H. M. (1).

Postanowieniem z dnia 31 marca 2016 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu oddalił powyższe zażalenie oraz obciążył kosztami postępowania zażaleniowego odwołującą się spółkę. W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że zdaniem Sądu Apelacyjnego w zaskarżonym zarządzeniu dokonano właściwej wykładni art. 87 § 1 k.p.c., a ponieważ braki formalne odwołania nie zostały uzupełnione, to należało zastosować rygor określony w art. 130 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny wskazał, że umowa stałego zlecenia zawarta przez H. M. (2) z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. weszła w życie 1 stycznia 2015 r. i w tym samym dniu strony podpisały pełnomocnictwo do reprezentowania odwołującego się w postępowaniu sądowym zaznaczając, iż pełnomocnictwo zostało udzielone na czas nieokreślony, na podstawie umowy zlecenia z 31 grudnia 2014 r. Strony zawarły zatem umowę zlecenia po przeprowadzeniu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych postępowania kontrolnego i wydaniu spornej decyzji. Zaskarżona decyzja dotyczy przy tym podlegania przez zainteresowanego ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia u płatnika składek w okresie od 1 lipca 2012 r. do 20 listopada 2013 r. Zdaniem Sądu Apelacyjnego okres, który był przedmiotem kontroli ZUS, nie pokrywa się z okresem obowiązywania umowy zlecenia. Nadto w ocenie Sądu Apelacyjnego, odwołująca się nie wykazała, że z H. M. (1) łączy ją stosunek stałego zlecenia, w zakres którego wchodzi przedmiot niniejszej sprawy, już od 2013 r. W konkluzji Sąd Apelacyjny wskazał, że nawet, gdyby porozumienie z dnia 11 grudnia 2013r. można było uznać za podstawę do przyjęcia stałego stosunku zlecenia o jakim mowa w art. 87 § 1 k.p.c., zbędne byłoby zawieranie przez spółkę z firmą (...) kolejnej umowy.

Zażalenie na powyższe postanowienie do Sądu Najwyższego wniosła odwołująca się, zaskarżając je w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła naruszenie przepisów prawa procesowego, mających istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, tj.: art. 130 § 1 k.p.c., art. 468 k.p.c. i art. 87 § 1 k.p.c.

W oparciu o powyższe odwołująca się wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z opłatą skarbową.

Postanowieniem z dnia 4 kwietnia 2017r., w sprawie o sygn. akt II UZ 7/17, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 31 marca 2016r. i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Na wstępie należy podkreślić, że Sąd Apelacyjny przy ponownym rozpoznaniu sprawy był związany wykładnią prawa dokonaną przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 4 kwietnia 2017r., sygn. akt II UZ 7/17.

W konsekwencji zażalenie skutkowało uchyleniem zaskarżonego zarządzenia z dnia 29 stycznia 2016 r.

Podstawą ustaleń prawnych Sądu Apelacyjnego w składzie rozpoznającym niniejsze zażalenie była zatem wykładnia przepisów prawnych dokonana przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 4 kwietnia 2017r.

W niniejszej sprawie mimo nieprzeprowadzenia czynności wyjaśniających, o których mowa w art. 468 § 1 k.p.c., Przewodniczący VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Sądzie Okręgowym w Poznaniu dokonał zwrotu odwołania (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. od decyzji ZUS z dnia 29 grudnia 2014 r., chociaż dysponował przedłożoną przez żalącego się dokumentacją pozwalającą na poczynienie stosownych ustaleń w kwestii istnienia podstaw do udzielenia H. M. (1) pełnomocnictwa procesowego w sprawie. Z ustaleń tych wyprowadził jednak błędne wnioski prawne, dopuszczając się naruszenia art. 87 § 1 k.p.c., a w konsekwencji - także art. 130 § 1 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, że składająca za płatnika składek odwołanie - H. M. (1) nie jest osobą pozostającą ze stroną w stałym stosunku zlecenia, co skutkowało zwrotem pozwu.

Wskazać tutaj należy, że krąg podmiotów mających zdolność występować w charakterze pełnomocnika procesowego został określony w art. 87 § 1 k.p.c., zgodnie z którym pełnomocnikiem może być adwokat lub radca prawny, w sprawach własności przemysłowej także rzecznik patentowy, a w sprawach restrukturyzacji i upadłości także osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego, a ponadto osoba sprawująca zarząd majątkiem lub interesami strony oraz osoba pozostająca ze stroną w stałym stosunku zlecenia, jeżeli przedmiot sprawy wchodzi w zakres tego zlecenia, współuczestnik sporu, jak również małżonek, rodzeństwo, zstępni lub wstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia.

Dokonując wykładni pojęcia „stałego stosunku zlecenia”, Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 15 maja 2007 r., V CZ 32/07 przyjął, że jest to stosunek prawny ugruntowany, trwający dłuższy czas, wiążący strony ściśle, a nie przypadkowo lub okazjonalnie. Z reguły umowa zlecenia zawarta jest na czas nieokreślony, chociaż cechy stałości stosunku zlecenia może mieć także umowa zawarta na czas określony, jeżeli zaprojektowana jest na przyszłość i ma cechy ciągłości. Cechom tym powinna odpowiadać także stała umowa zlecenia obejmująca obowiązek świadczenia pomocy prawnej. Z art. 87 § 1 k.p.c. nie wynikają żadne odrębne zasady dotyczące możliwości uznania określonej umowy za stałą zależnie od przedmiotu zlecenia.

Celem unormowania zawartego w art. 87 § 1 k.p.c. jest umożliwienie wzięcia udziału w sprawie osobom, które ze względu na ich stosunek do stron lub rodzaj sprawy, związany z wykonaniem zarządu majątkiem strony lub pozostawanie w stałym stosunku zlecenia, są należycie zorientowane co do przedmiotu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2013 r. II CZ 159/12).

Stály charakter zlecenia nie jest jednak wystarczającym kryterium dopuszczalności ustanowienia zleceniobiorcy pełnomocnikiem procesowym. Drugą przesłanką owej dopuszczalności jest to, by przedmiot sprawy wchodził w zakres tego zlecenia. W judykaturze zauważa się, że słowo „zakres” oznacza granice, ramy, obszar czegoś. Uwzględniając to, „zakres zlecenia” wyznaczają elementy umowy określające bliżej przedmiot zlecenia, tj. czynność prawną i usługę, którą na podstawie umowy ma wykonać osoba przyjmująca zlecenie lub zobowiązująca się do wykonania usługi oraz pozwalające wyodrębnić tak określony przedmiot umowy z ogółu spraw mocodawcy. Z perspektywy art. 87 § 1 k.p.c. stopień konkretyzacji zakresu zlecenia musi umożliwić sądowi pozytywną ocenę, że przedmiot sprawy obejmuje czynność prawną, usługę lub czynność faktyczną wchodzącą w zakres zlecenia.

W przypadku umowy, której przedmiotem jest świadczenie pomocy prawnej, pomoc ta oznacza działalność w zakresie odpowiadającym uprawnieniom adwokata lub radcy prawnego i obejmuje w szczególności udzielanie porad prawnych, sporządzanie opinii prawnych i opracowywanie aktów prawnych oraz występowanie przed sądami i urzędami. Katalog czynności, jakie może podejmować osoba w ramach świadczenia pomocy prawnej, nie ma charakteru zamkniętego; strony mogą zakres czynności objętych umową zwięzić lub rozszerzyć. W orzecnictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że umowa zlecenia obejmująca stałe prowadzenie obsługi prawnej mocodawcy, w tym reprezentowanie go przed sądem, może być jednak podstawą pełnomocnictwa procesowego tylko wtedy, gdy przedmiot sprawy obejmuje określoną w tej umowie czynność prawną, faktyczną lub usługę (uchwały Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 1994 r., I PZP 21/94, OSNAPiUS 1994 nr 4, poz. 68; z dnia 27 czerwca 2008 r., III CZP 51/08, OSNC 2009 nr 7 - 8, poz. 104 i z dnia 23 września 2010 r., III CZP 52/10, OSNC 2011 nr 5, poz. 51).

Z punktu widzenia regulacji art. 87 § 1 k.p.c. zlecenie nie może natomiast ograniczać się jedynie do upoważnienia do reprezentowania interesów zleceniodawcy przed sądami i organami administracji. Ze stosunku takiego nie wynikają bowiem żadne cechy charakterystyczne dla wyróżnionej w tym przepisie grupy zleceniobiorców, uzasadniające możliwość bycia przez nich pełnomocnikami procesowymi. Możliwość bycia pełnomocnikiem procesowym jest w wypadku tych osób okolicznością wtórną, wynikającą ze stosunku, który uprzednio już łączył je ze stroną i który można określić jako „stosunek podstawowy”. W wypadku umowy stałego zlecenia tym stosunkiem podstawowym jest „zlecenie dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie” (art. 734 § 1 k.c.), z którym może (ale nie musi) wiązać się konieczność lub potrzeba wystąpienia zleceniodawcy w procesie cywilnym. Gdy zajdzie taka konieczność lub potrzeba, zleceniobiorca może być pełnomocnikiem procesowym zleceniodawcy. Brak tego stosunku określonego wyżej jako „podstawowy” wyłącza możliwość bycia przez jedną stronę tego stosunku pełnomocnikiem

drugiej jego strony. Zlecenie, którego zakres obejmuje wyłącznie umocowanie do występowania w sprawach cywilnych w charakterze pełnomocnika, jest w istocie ogólnym pełnomocnictwem procesowym (art. 88 k.p.c.), podstawą którego (tak jak każdego pełnomocnictwa) musi być okoliczność kwalifikująca daną osobę do kręgu osób, które w myśl art. 87 § 1 k.p.c. i innych przepisów mogą być pełnomocnikami procesowymi. Kwalifikacji takiej nie daje więc umowa, która tylko z nazwy swej jest umową stałego stosunku zlecenia.

Umowa stałego zlecenia może stanowić podstawę udzielenia pełnomocnictwa procesowego zarówno wtedy, gdy obejmuje dokonanie określonej czynności prawnej, tj. w przypadku zawarcia umowy zlecenia, o której stanowi art. 734 § 1 k.c., jak również wtedy, gdy obejmuje dokonanie określonej czynności faktycznej lub usługi na rzecz mocodawcy, co ma miejsce w przypadku zawarcia umowy, do której stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu (art. 750 k.c.). Istotne jest, aby umowa stałego zlecenia określała, jakie czynności prawne, faktyczne lub usługi ma dokonać przyjmujący zlecenie dla dającego zlecenie. Stała umowa zlecenia może stanowić bowiem podstawę do udzielenia przez mocodawcę pełnomocnictwa procesowego tylko wtedy, gdy przedmiotem sprawy są określone w tej umowie czynności prawne, faktyczne lub usługi, które przyjmujący zlecenie miał dokonać dla dającego zlecenie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2015 r. II CSK 783/14).

Odnosząc powyższe rozważania do realiów niniejszej sprawy Sąd Apelacyjny - po ponownym rozpoznaniu sprawy - stwierdził, że udzielenie H. M. (1) pełnomocnictwa procesowego przez (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. miało charakter następczy wobec zawartej przez strony umowy stałego zlecenia.

Dla prawidłowości i skuteczności czynności ustanowienia pełnomocnika procesowego istotne jest, by czynność ta nastąpiła między podmiotami związanymi podstawowym stosunkiem prawnym, jakim jest stosunek zlecenia. Przepis art. 87 § 1 k.p.c. nie ustanawia natomiast wymagania zachowania określonego odstępu czasu między zawarciem umowy zlecenia a udzieleniem pełnomocnictwa procesowego. Stałości zlecenia nie mierzy się czasookresem trwania wykreowanego umową stosunku prawnego przed ustanowieniem zleceniobiorcy pełnomocnikiem procesowym zleceniodawcy. O stałości umowy zlecenia decyduje jej treść, zaprojektowana na przyszłość, zakładająca ciągłości świadczonych na jej podstawie usług. Taki też charakter ma umowa zlecenia zawarta w dniu 31 grudnia 2014 r. przez (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. z H. M. (1) prowadzącą działalność pod firmą (...) z siedzibą w Ł.. Jej przedmiotem nie jest bowiem jedna, incydentalna czynność, ale świadczenie przez zleceniobiorcę nieograniczonego w czasie doradztwa prawnego na rzecz zleceniodawcy. Jednocześnie zlecenie nie ogranicza się do samego reprezentowania interesów zleceniodawcy przed sądami i organami administracji, nie obejmuje wyłącznie umocowania H. M. (1) do występowania w charakterze pełnomocnika odwołującej się spółki w sprawach cywilnych w rozumieniu art. 1 k.p.c., które to umocowanie nosiłoby znamiona ogólnego pełnomocnictwa procesowego, o jakim mowa w art. 88 k.p.c. Z § 1 umowy wynika, że jej przedmiotem jest stałe doradztwo w zakresie prawa pracy i ubezpieczeń społecznych oraz prawa cywilnego i prawa gospodarczego, ze szczególnym podkreśleniem pewnych kategorii spraw z zakresu wymienionych gałęzi prawa. Doradztwo to nawiązuje do spraw pracowniczych i ubezpieczeniowych będących konsekwencją korzystania przez (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. w okresie od 1 lipca 2012 r. do 20 listopada 2013 r. z outsourcingu personalnego z udziałem między innymi (...) Spółką z o.o, we W., którego z kolei konsekwencją było zawarcie Porozumienia nr (...) z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie utworzenia pracowniczego funduszu depozytowego przeznaczonego na ochronę stanowiska pracy, którego stronami byli między innymi odwołująca się spółka oraz H. M. (1).

Przedmiotowa umowa zlecenia spełnia zatem kryteria kwalifikacyjne uznania jej za podstawę do udzielenia H. M. (1) pełnomocnictwa procesowego, skoro przedmiot sprawy sądowej (zaległe składki na ubezpieczenia społeczne pracowników) obejmuje określoną w tej umowie usługę pomocy prawnej dla zleceniodawcy w kwestiach ubezpieczeniowych związanych z zatrudnieniem aktualnych pracowników i osób wykonujących w okresie objętym niniejszym sporem na rzecz spółki usługi w ramach wspomnianego outsourcingu personalnego.

Sama umowa zlecenia nie musiała łączyć stron w czasie, za który organ rentowy żąda zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne pracowników. Istotne jest, aby określone w umowie doradztwo prawne dotyczyło także aktualnie

pojawiających się kwestii ubezpieczeniowych, będących konsekwencją zatrudniania przez zleceniodawcę w przeszłości określonych osób.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny po ponownym rozpoznaniu sprawy – nie podzielił stanowiska wyrażonego w zaskarżonym zarządzeniu odnośnie do prawidłowości zastosowania unormowanej w art. 130 § 1 k.p.c. instytucji zwrotu odwołania płatnika składek od decyzji organu rentowego z powodu błędnego przyjęcia, iż doszło do niewykazania przez H. M. (1) wynikających z art. 87 § 1 k.p.c. przesłanek umocowania jej do reprezentowania odwołującej się spółki w niniejszym procesie. Jak bowiem wyżej wskazano – skoro przedmiotowa umowa zlecenia była podstawą do udzielenia H. M. (1) pełnomocnictwa procesowego, to tym samym mogła ona skutecznie reprezentować odwołującego składając w jego imieniu odwołanie od spornej decyzji organu rentowego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i 398 k.p.c. uchylił zaskarżone zarządzenie, pozostawiając Sądowi pierwszej instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego. Orzeczenie o kosztach oparto na treści przepisu art. 108 § 2 k.p.c.

SSA Małgorzata Woźniak-Zendran	SSA Wiesława Stachowiak	SSA Katarzyna Schönhof-Wilkans
--------------------------------	-------------------------	--------------------------------